

KILKA WSTĘPNYCH ROZPOZNAŃ

GRAŻYNA B. TOMASZEWSKA
DARIUSZ SZCZUKOWSKI

Kolejny numer „Jednak Książek” podyktowany został troską o edukację polonistyczną w płynnej nowoczesności, by odwołać się do dobrze znanej kategorii Zygmunta Baumana. A troska ta wynika z różnych pobudek. Pierwsza: to jak najbardziej egoistyczna (partykularna) – jako poloniści akademicy chcemy bowiem pracować z absolwentami szkół średnich, którzy charakteryzują się intelektualną samodzielnością i otwartością. Druga wiąże się z przeświadczeniem o ogromnej roli przedmiotu „język polski” w pogłębianiu refleksji nad kondycją ludzką i budowaniu wspólnoty demokratycznej opartej na empatii, która – mówiąc językiem Marthy C. Nussbaum – potrafi powiedzieć „nie dla zysku”. Obie łączą się z obroną przeświadczenia o centralnej pozycji lektury.

Z dwóch różnych perspektyw na miejsce literatury w edukacji polonistycznej (szerzej: humanistycznej) zwracają uwagę Dariusz Szczukowski i Izabela Funk. Autorzy ci podkreślają, że doświadczenie lektury przekracza instytucjonalne wymogi szkoły (czy uniwersytetu). Jest ono aktem odzyskiwania więzi ze światem i z innymi ludźmi.

W tym numerze próbujemy się zastanowić również nad statusem lekcji polskiego w dzisiejszej szkole, co wydaje się szczególnie ważne, gdyż polityka oświatowa prowadzona przez władze naszego kraju, wyrażająca się choćby nowymi podstawami programowymi dla poszczególnych

przedmiotów – w tym języka polskiego – grozi sformatowaniem edukacji do jasno wyrażonych celów ideologicznych. Widać to choćby w doborze lektur, zapisach efektów kształcenia, w końcu w komentarzu do podstawy programowej.

Tradycja literacka w myśl autorów nowej podstawy programowej zostaje podporządkowana określone trybowi jej odczytywania – mającym na celu wzmocnienie tożsamości narodowej. Jednak nasze kanoniczne teksty, jeżeli chcemy, by coś dla nas jeszcze znaczyły, powinniśmy otwierać na różne strategie czytania wykorzystujące najnowszą wiedzę literaturoznawczą, także po to, by nie popaść w banal historycznoliterackich ustaleń. O różnych sposobach czytania naszych kanonicznych utworów traktują artykuły Małgorzaty Antusiewicz, Karoliny Pol, Bogumily Brogowskiej. Paulina Osak zastanawia się zaś nad możliwością wykorzystania hermeneutyki w praktyce szkolnej, proponując uważną i niepośpieszną lekturę wierszy Janusza Stanisława Pasierba.

Musimy pamiętać o rzeczywistych fascynacjach czytelniczych uczniów, które koncentrują się wokół literatury popularnej, co – jak wskazuje Karolina Fijolek – można wykorzystać w drodze do trudnego obcowania z literaturą wysoką. Pamiętamy też o polimedialnym charakterze kultury ponowoczesnej. Dlatego w orbicie naszych zainteresowań znalazła się refleksja nad ciągle – jak pokazuje to Maria Szoska – niewykorzystanym potencjałem filmu w edukacji polonistycznej oraz szeroko rozumianymi narzędziami elektronicznymi (artykuł Grażyny B. Tomaszewskiej).

Z tymi rozpoznaniami i propozycjami chcemy się z Państwem podzielić. Zapraszamy zatem do lektury niniejszego numeru „Jednak Książek”.